

Inhoudelijk en financieel jaarverslag 2022

Voor u ligt het inhoudelijk en financieel jaarverslag van de stichting Comité Herdenking Februaristaking Hilversum 1941, opgericht op 19 juli 2021. Belangrijkste activiteit was ook in 2022 het organiseren van de jaarlijkse herdenking op Seinhorst. Daarnaast zette het dagelijks bestuur zich met succes in voor de realisatie van een plaquette bij het NSF-kunstwerk. De editie 2022 mag wederom succesvol worden genoemd, met tussen de 80 en 100 aanwezigen en de nodige aandacht in lokale media. De stichting kijkt bovendien terug op een zeer prettige samenwerking met de gemeente Hilversum.

Dit jaarverslag eindigt met een voorlopig verslag van de inmiddels ook alweer gepasseerde editie 2023.

Editie 2022

De herdenking van 2022 vond op 26 februari plaats, op een zaterdagmiddag om 16.00 uur, bij het NSF-kunstwerk op Seinhorst. Naar schatting 100 aanwezigen trotseerden de kou. Oud-burgemeester Pieter Broertjes onthulde een plaquette. Het was de derde editie op Seinhorst - sinds 2019 de vaste locatie, met uitzondering van 2020 - en formeel de eerste herdenkingsplechtigheid van de stichting.

Naast comité-erelid Pieter Broertjes hield schrijfster Martine Letterie een toespraak. Zij is de kleindochter van stakingsleider Martinus Letterie. Oud-leerling Roxanne de Beaufort van het Gemeentelijk Gymnasium vertelde over joodse leerlingen en docenten die tijdens de bezetting van school waren gestuurd en gedeporteerd. Een toespraak was er ook van Peter van Griensven van de Antifascistische oud-Verzetstrijders Nederland/Bond van Antifascisten (AFVN/BVA).

Comité-voorzitter Jan Schriefer (FNV) opende de herdenking. Hij stond stil bij de Russische invasie van Oekraïne. Het herdenken van de Jodenvervolgung, bezetting en fascisme dwingen ons om ook naar het nu te kijken, naar krachten die opnieuw de democratie ondermijnen, zondebokken zoeken en - zoals de Russische dictator Poetin - bereid zijn tot destructie. "En wij maar denken dat de oorlog zo ver weg was. Dat hebben we gezien", verwees Schriefer naar de inval in Oekraïne.

De eerste krans, namens de gemeente Hilversum, werd gelegd door Pieter Broertjes en locoburgemeester Karin Walters. Bloemen werden gelegd door onder meer het herdenkingscomité, PvdA Hilversum en de AFVN/Bond van Antifascisten.

Plaquette

De door oud-burgemeester Broertjes onthulde plaquette kent een bewogen geschiedenis. In 2018 bracht toenmalig AFVN-woordvoerder Arthur Graaff, wegbereider van de jaarlijkse herdenking, een provisorische plaquette aan op het oude raadhuis, waar de grote protestoptocht van 26 februari 1941 eindigde. Rond deze herdenking ontstond tumult. Dit tot ergernis van Pieter Broertjes die zich zijn hele burgemeesterschap heeft ingezet voor een waardige herdenking van de Tweede Wereldoorlog.

Het besluit viel om de herdenking van de Hilversumse Februaristaking op een andere manier vorm te geven. Een groep Hilversummers, onder wie Ad Bakker, Femke van Drooge, Sjef Coenen en Joop Lahaise, nam samen met oudgediende Jan Schriefer het initiatief om de jaarlijkse herdenking een vaste plek te geven, naar voorbeeld van andere stakingssteden. De keus viel op het plein voor winkelcentrum Seinhorst, middenin de Hilversumse samenleving. Op de plek waar nu het NSF-kunstwerk staat, bevond zich destijds de portiersloge van de seintoestellenfabriek waar op 25 februari 1941 door Gerrit Meerbeek en snel ook door andere arbeiders uit vooral Oost tot staken werd opgeroepen. Door de herdenking een vaste plek in het ooit zo bedrijvige Hilversum-Oost te geven wordt de geschiedenis eer aangedaan, meende het nieuwe comité in oprichting.

Zo werd in 2019 de Februaristaking voor de eerste keer op Seinhorst herdacht, voorafgegaan door een expositie in de nabijgelegen Morgensterkerk. Het jaar daarop moest worden geïmproviseerd, maar in 2021 was het NSF-kunstwerk opnieuw de herdenkingsplaats, zij het vanwege corona in een kleinschalige opzet zonder publiciteit vooraf. Mediamaker en comitélid Leo Kerkhoff vervaardigde ter compensatie een documentaire, die nog op YouTube (ook via www.februaristakinghilversum.nl) is te zien.

Mede geïnspireerd door de actie van Arthur Graaff meende het comité dat er snel een gedenksteen moest komen, als onderdeel van het bestaande NSF-kunstwerk. Dankzij medewerking van de gemeente Hilversum en kunstenares Mieke van den Hoeven, maakster van het NSF-kunstwerk, kwam de gedenksteen er in de vorm van een roestvrijstalen kubus met schuin vlak, passend bij het kunstwerk, met daarop een rvs-plaquette.

Dit waardige monument is geheel door de gemeente Hilversum gefinancierd. Het dagelijks bestuur (m.n. de secretaris) heeft de nodige tijd gestoken in de totstandkoming en vormgeving, in samenspraak met de Mieke van den Hoeven en met hartelijke medewerking van Nora Bosscher (gem. Hilversum) en beheerder van kunst in de openbare ruimte Kunstwacht.

Aandacht voor verzet

Het is de bedoeling om Hilversumse scholen meer bij de historische en nog altijd actuele gebeurtenis van de Februaristaking te betrekken. Voorzitter Jan Schriefer legde daartoe contact met onder andere het Gemeentelijk Gymnasium. De keuze voor het gymnasium kwam voort uit het initiatief een jaar eerder tot het instellen van een Paul Polak-prijs op deze school. Oud-leerling Bob Kreiken had het moedige optreden van de scholier Paul Polak uit de vergetelheid gehaald. Paul, zelf half-Joods, was de enige leerling die eind augustus 1941 van school werd getrap omdat hij en zijn medeleerlingen in de schoolkrant hadden durven protesteren tegen de verwijdering van Joodse leerlingen en docenten van de school. Het Hilversumse gymnasium was een van de weinige Nederlandse scholen waar leerlingen in opstand kwamen tegen de bezetter. Polak trad na zijn verwijdering toe tot het verzet en werd Engelandvaarder. Bob Kreiken kon vanwege een coronabesmetting helaas niet bij de herdenking aanwezig zijn. Hij werd vervangen door Roxanne de Beaufort, eveneens oud-gymnasiast.

Aandacht voor de Februaristaking was er ook in lokale media. De *Gooi en Eembode* bracht een aankondiging en een verslag. Ook *De Gooi- en Eemlander* kondigde de herdenking aan en deed verslag. Verder was er op sociale media een en ander te vinden en op de eigen website www.februaristakinghilversum.nl. Opmerkelijk: NH Nieuws/NH Gooi lijkt de editie 2022 te hebben overgeslagen. Wel zijn er opnames gemaakt door Fred Pangemanan van de Wijkkrant Oost

Het comité

Initiatief en zwaartepunt van de Februaristaking van 25-26 februari 1941 lagen in Amsterdam. Daar vindt dan ook de nationale herdenking plaats, bij de Dokwerker op het J.D. Meijerplein. Hoewel formeel niet uitgenodigd was het dagelijks bestuur Hilversum (de voorzitter en de secretaris) ook bij die herdenking aanwezig.

Met het Amsterdamse comité is contact gezocht om ervaringen uit te wisselen en mogelijkheden tot samenwerking te onderzoeken. Tot nu lukt dat op één onderdeel: aankondiging van de Hilversumse herdenking in de *Herdenkingskrant* die het Amsterdamse comité ieder jaar laat verschijnen. De grootschalige Amsterdamse herdenking vereist een navenante organisatie, waar de gemeente Amsterdam borg voor staat. Hilversum kan toe met een vrijwilligersinitiatief, al kunnen ook wij niet zonder steun van en goede samenwerking met de gemeente. Wij kunnen van Amsterdam leren en wellicht informatie, materiaal etc. uitwisselen. Ondanks ambtelijke ondersteuning van het comité is het lastig gebleken om tot werkafspraken met Amsterdam te komen. Wel

hebben de secretaris en penningmeester in november kennis gemaakt met Jaïr Stranders, voorzitter van het Amsterdamse Comité Herdenking Februaristaking 1941.

Het streven in 2022 was en blijft de Februaristaking meer bekendheid te geven, vooral onder de jeugd, en het draagvlak voor de herdenking nog verder te vergroten. Het 'dragende' of 'eigenlijke' comité - met uit zijn midden een algemeen en dagelijks bestuur - speelt daarin een centrale rol. Wat het huidige bestuur betreft, mag het comité een actievere rol krijgen.

Het comité is een afspiegeling van de Hilversumse (Gooise) samenleving, met als evidente, minimale toelatingseis (c.q. criterium voor uitnodiging) dat men de antifascistische zaak is toegedaan en naar de stakingsgeest handelt. Zie ook art. 1, lid 4c en 4e van de statuten: 'op te treden tegen verschijnselen van fascisme, neofascisme, racisme en antisemitisme' en 'op te treden voor bescherming van democratische- en mensenrechten'. En zie ook art. 4d, met name de slotalinea: 'Hierbij streeft het bestuur naar een representatieve samenstelling, met als eis dat leden geen banden hebben - in heden noch verleden - met (neo)fascistische, racistische of antidemocratische organisaties of partijen.'

De Russische inval in Oekraïne, de oorlogsmisdaden in Poetins opdracht en het opkomend rechts-populisme c.q. extremisme in eigen land vragen om waakzaamheid, misschien wel meer dan ooit sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Het comité staat pal voor waarden als democratie (versus dictatuur), vrijheid van meningsuiting, antiracisme, solidariteit, verzet en strijd tegen antisemitisme.

Het comité ziet zich als erfgenaam van Hilversumse stakers en hun leiders, waarvan menigeen verbonden was met de communistische en sociaal-democratische beweging van toen. Wij zijn schatplichtig aan de stakers en hun politieke vehikels maar niet blind voor partij-ideologische ontwikkelingen sedertdien. De koude oorlog tussen voormalig bondgenoot in de strijd tegen fascisme de Sovjet-Unie - in naam communistisch - en het westen zorgde voor veel ruis, waarin menig communist ontkende hoe de revolutie al voor de oorlog was ontaard in dictatuur, met alle mensenrechtenschendingen van dien. Stalins regime deed in veel opzichten weinig onder voor dat van Hitler, inclusief deportaties en massavernietiging. Ook antisemitisme was het Sovjet-regime niet vreemd. Al direct na de Oktoberrevolutie van 1917 werden tijdens pogroms in het huidige Oekraïne in amper twee jaar tijd 150.000 Joden vermoord.

Nog steeds staan sommigen op het standpunt dat Rusland de *good guy* is en het westen de schuld van alle kwaad. Van dat politieke discours distantiëren wij ons als comité nadrukkelijk. Dat strookt namelijk niet met de geest van de Februaristaking. Dat

was sowieso geen pro-communistische demonstratie maar een antifascistische, tegen Jodenvervolging, bezetting en onderdrukking.

In 2022 telde het Herdenkingscomité Februaristaking Hilversum 17 leden. Erelid Pieter Broertjes was in het jaar van zijn vertrek als burgemeester nog geen lid. Met de leden is wisselend contact geweest, met sommigen meer dan met anderen. Het voornemen om een algemene vergadering te houden strandde in drukte en goede bedoelingen. Het dagelijks bestuur kwam er eenvoudig weg niet aan toe. Deze omissie zal in 2023 worden goedge maakt, zo is het voornemen. Als bestuur - op dit moment zijn algemeen én dagelijks bestuur één - hebben we de inzet van het comité hard nodig om de volgende doelen te verwezenlijken:

- Borging van de continuïteit van de herdenking
- Uitbreiding van het algemeen bestuur met een agenda en taakstelling conform de statuten
- Uitbreiding van het dagelijks bestuur
- Het realiseren van een minimaal vermogen om tenminste één herdenking te kunnen organiseren, inclusief publiciteit, hosting en verbetering website en voorbereidende bijeenkomsten
- Beheer en invulling website www.februaristakinghilversum.nl
- Opzetten van extra educatieve activiteiten

Lid zijn van het comité brengt geen statutair vastgelegde verplichtingen met zich mee. Het lidmaatschap dient vooral een eer te zijn, maar is zeker niet vrijblijvend.

Formalisering van het comitélidmaatschap is een punt van aandacht, waar het bestuur in 2022 nog niet uit was. Te denken valt aan een (bescheiden) contributie, waarmee tevens de primaire organisatiekosten (bankkosten, hosting website) kunnen worden gedekt. Amsterdam heeft een online lijst van ondersteunende leden.

Overigens is het Amsterdamse herdenkingscomité een Anbi. Naast incidentele bijdragen van verschillende overheden, ontvangt de stichting giften en donaties van particuliere personen en organisaties zoals de vakbeweging.

Editie 2023

Het (dagelijks) bestuur heeft vooral veel tijd gestoken in de organisatie van de editie 2022 en de realisatie van de plaquette. Daarnaast werden in het najaar de eerste voorbereidingen getroffen voor de editie 2023. Er is een programma opgesteld, er zijn afspraken met de gemeente gemaakt, er zijn sprekers gepolst en het besluit viel om extra aandacht te geven aan de oorlog in Oekraïne.

In dit Jaarverslag 2022 mag worden verkapt dat ook de editie 2023 geslaagd was, met als noviteiten een muzikaal optreden (de Oekraïense zussen Tetiana en Yaroslava Yachnyk) en ter aankondiging een affiche op A1-formaat. Net als in de corona-editie 2021 was er een poëzievoordracht. Iris Drenth, kleindochter van een *Ostarbeiterin*, las gedichten voor, geïnspireerd op het vluchten toen en nu, uit een door een vreemde mogendheid belaagd Oekraïne.

Werkplan en wensen 2023

Naast het organiseren van de herdenking op 26 februari is het dagelijks bestuur voornemens om in 2023 te werken aan uitbreiding van het comité/algemeen bestuur en wellicht ook dagelijks bestuur. Daarnaast zal de mogelijkheid van subsidie moeten worden bekeken, zodat er een bescheiden financiële basis kan worden gelegd ter borging van de continuïteit van de stichting. Het dagelijks bestuur loopt in zijn huidige, minimale bezetting tegen tijdgebrek aan.

Zaken die in elk geval liefst voor de langere termijn worden geregeld opdat niet elk jaar het wiel hoeft te worden uitgevonden:

- Onderhoud/beheer (kosten hosting) en actualisatie website (nu door de secretaris)
- Planning en organisatie bijeenkomsten comité (vergaderingen algemeen bestuur)
- Draaiboek publiciteit (aankondiging en verslag)
- Uitwijklocatie in geval van slecht weer (of tent) en vaste locatie voor nazit
- Fondsenwerving

Ter overweging: een vrijwilligersvergoeding voor het dagelijks bestuur kan helpen bij het werven van nieuwe actieve DB-leden met een duidelijke rol in de organisatie. Een eerste stap daarin kan zijn het aanvragen van de ANBI-status. Daarmee wordt ook het gunnen van donaties aan de stichting aantrekkelijker.

Stichting Herdenking Februaristaking Hilversum 1941

Comitéleden 2022-2023

Pieter Broertjes (erelid)

Hein van Kasbergen (AFVN/BVA)

Henk Mreijen (Ver. Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940-1945)

Bestuur Joodse Gemeente Hilversum

Ad Bakker

Femke van Drooge

Sjors Wolf

Martin Veltman

Anne S. de Jong

Arjo Klamer

Claire Verlinden

Malika Boukhriss

Leo Kerkhoff

Fabian Lawerman

Dagelijks bestuur 2022-2023

Jan Schriefer (voorzitter)

Joop Lahaise (secretaris)

Sjef Coenen (penningmeester)

Stichting Comité Herdenking Februaristaking Hilversum 1941

opgericht op 19 juli 2021 te Hilversum

KvK-nummer 83441956

NL31 INGB 0007 5018 30

Financiële verantwoording

Financieel overzicht Stichting Februaristaking Hilversum 1941

2021			
Beginstand bankrekening		€	0,00
Inkomsten			
	donaties *		€ 817,50
	donatie in natura **		€ 500,00
<i>totaal</i>			€ 1.317,50
Uitgaven			
	bankkosten	€	2,18
	oprichtingsakte	€	1.000,00
	bloemstuk comité	€	117,50
<i>totaal</i>		€	1.119,68
Eindstand			€ 197,82
2022			
Beginstand bankrekening		€	197,82
Inkomsten			
	donaties *	€	108,49
<i>totaal</i>		€	306,31
Uitgaven			
	bankkosten	€	127,92
	hosting website	€	83,49
<i>totaal</i>		€	211,41
Eindstand			€ 94,90

* donaties leden dagelijks bestuur

** donatie in natura door notariskantoor Van Hengstum

Lopende rekening 2023

Beginstand bankrekening		€	94,90
Inkomsten			
	donaties *	€	200,00
	subsidie gemeente	€	500,00
<i>totaal</i>		€	794,90
Uitgaven			
	bankkosten	€	165,58
	hosting website ***	€	87,12
	posters herdenking	€	145,82
	gebruik Morgenster	€	164,50
	bloemstuk namens comité	€	117,50
<i>totaal</i>		€	680,52
Saldo (27-10-2023)		€	114,38

* donaties leden dagelijks bestuur

*** voorgeschoten

Toelichting: extra kosten (helpt stichtingskosten, website, bloemstuk), niet gedekt door subsidie en overige donaties zijn door de penningmeester en de secretaris gedragen. Ze zijn in dit overzicht als donaties opgenomen. Dit is evident niet bedoeld als structurele bijdrage, naast de inzet die het bestuur al levert in het organiseren van de herdenking.

Herdenking 2022: locoburgemeester Karin Walters en oud-burgemeester Pieter Broertjes leggen bloemen bij de zojuist onthulde gedenksteen